

מדרש תנחומא (ורשא) פרשת בראשית סימן יא

פרשת בראשית

(כח) וַיְחִי לָמֶךְ שְׁתַּיִם וְשָׁמַיִם שָׁנָה וַיֵּמֶת שָׁנָה וַיֵּלֶד בֶּן:
(כט) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לְאֹמֶר רַחֵם אֱלֹהֵינוּ מִמַּעַשְׂנוּ וּמִעֲצָבוֹן יְדֵינוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אָרְרָה יְקֹוֹק:

Genesis 5:28-29

When Lamech had lived 182 years, he begot a son. And he named him Noah, saying, 'This one will provide us relief from our work and from the toil of our hands, out of the very soil which the Lord placed under a curse.'

כיון שנולד נח מהול מיד ידע למך ואמר ודאי זה ינחמנו וגו'. ומהו ממעשינו ומעצבון ידינו קודם שנולד נח לא כשהיו זורעין היו קוצרין אלא היו זורעין חטים וקוצרים קוצים ודרדרים כיון שנולד נח חזר העולם לישובו. קצרו מה שזרעו. זורעין חטים וקוצרין חטים, שעורים וקוצרין שעורים, ולא עוד אלא עד שלא נולד נח עושין מלאכה בידיהם לכך כתיב 'ומעצבון ידינו'. נולד נח התקין להם מחרשות ומגלות וקרדומות וכל כלי מלאכה.

Midrash Tanhuma (Warsaw) Bereshit:11

Immediately after Noah was born and circumcised Lamech knew and said surely 'This one will provide us relief from our work and from the toil of our hands...' (Gen. 5:29) And what is the meaning of 'from our work and from the toil of our hands?' Before Noah was born, what was harvested was not what had been sewn. Rather, when wheat was sewn, thorns and thistles were harvested. When Noah was born the earth/world returned to orderly growth/to its composure. People harvested that which they sewed. They sewed wheat and harvested wheat, [sewed] barley and harvested barley.

And what is even more—before Noah was born people worked [the soil] with their [bare] hands, as implied by the words, "and from the toil of our hands." (Gen. 5:29) But after Noah was born, he invented for them, the plow, the scythe, the hoe, and all manner of tools [for working the ground].

פסיקתא רבתי (איש שלום) פרשה טו ד"ה רבי לוי פתח

רבי לוי פתח והייתם קדושים כי קדוש אני ה' מקדישכם [ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי] (ויקרא כ' כ"ו), רבי יודן בשם רבי חמא בר חנינא ורבי ברכיה בשם רבי אבהו אלו מבדיל אומות עכו"ם מכם לא הייתה תקומה לאומות עכו"ם אלא ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי כזה שהוא בורר את היפה מן הרע וחוזר ובורר, אבל כשהוא בורר את הרע מן היפה [בורר] ושוב אינו בורר, א"ר לוי [כל מעשיהם] של ישראל משונים מאומות העולם בחרישתן ובזריעתן ובקצירתן ובעומרין ובדישתן ובגרניהם וביקביהם ובמניינם ובחשבונם, בחרישתם לא תחרוש בשור וחמור וגו' (דברים כ"ב י'), בזריעתן לא תזרע כרמך כלאים (שם שם/דברים כ"ב ט'), ובקצירתן ולקט קצירך לא תלקט (ויקרא י"ט ט'), ובעומרין ושכחת עומר וגו' (דברים כ"ד י"ט), ובדישתן לא תחסום שור בדישו (שם/דברים כ"ה ד'), [בגרניהם] וביקביהם הענק תעניק לו מצאנך מגרנך ומיקבך (שם/דברים ט"ו י"ד), ובמניינם ובחשבונם שאומות העולם מונים לחמה וישראל מונים ללבנה.

במדבר רבה (וילנא) פרשה י ד"ה א איש א

א"ר לוי כל מעשיהם של ישראל מובדלים מן אומות העולם בחרישתן ובזריעתן בקצירתן בעומרן בדישתן בגרניהם ביקביהם ובתגלחתם ובמניינם, בחרישתן (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו בזריעתן (ויקרא יט) שדך לא תזרע כלאים בקצירתן (שם /ויקרא י"ט/) לא תכלה פאת שדך בקצרך בעומרן (דברים כד) ושכחת עומר בשדה וגו' בדישתן (שם /דברים/ כה) לא תחסום שור בדישו בגרניהם ביקביהם (שמות כב) מלאתך ודמעך לא תאחר בתגלחתם (ויקרא כא) ופאת זקנם לא יגלחו במניינם שישראל מונים ללבנה ואומות העולם מונין לחמה (שמות ל).

Numbers Rabbah 10:1

R. Levi said: All Israel's actions are distinct from the corresponding actions of the nations of the world; this applies to their ploughing, their sowing, their reaping, their sheaves, their threshing, their granaries, their wine-vats, their shaving, and their counting. ' Their ploughing? ' Thou shalt not plow with an ox and an ass together (Deut. XXII, 10). 'Their sowing? Thou shalt not sow thy field with two kinds of seed (Lev. XIX, 19). 'Their reaping?' Thou shalt not wholly reap the corner of thy field (ib. 9). ' Their sheaves? ' And hast forgot a sheaf in the field... it shall be for the stranger, for the fatherless, etc. (Deut. XXIV, 19). 'Their threshing?' Thou shalt not muzzle the ox when he treadeth out the corn (ib. XXV, 4). ' Their granaries and their wine-vats? ' Thou shalt not delay to offer of the fulness of thy harvest, and of the outflow of thy presses (Ex. XXII, 28). 'Their shaving?' Neither shall they shave off the corners of their beard (Lev. XXI, 5). ' Their counting? ' Israel fix their calendar by the moon, the nations of the world by the sun, as it is said, 'This month [hodesh] shall mark for you the beginning of the months' (Exod. XII, 2)

ויקרא רבה (וילנא) פרשה כה

א"ר הונא: כד שמע בר קפרא כך אמר: יפה דרש ר' יהודה בן אחותי הה"ד (ויקרא יט) 'וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל.'

ר"י ב"ר סימון פתח (דברים יג) 'אחרי ה' אלהיכם תלכו, וכי אפשר לבשר ודם להלוך אחר הקב"ה אותו שכתוב בו (תהלים עז) בים דרכך ושבילך במים רבים ואתה אומר אחרי ה' תלכו, ובו תדבקון וכי אפשר לב"ו לעלות לשמים ולהדבק בשכינה אותו שכתוב בו (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אוכלה וכתוב (דניאל ז) כורסיה שביבין דינור וכת' (שם /דניאל ז/) נהר דינור נגד ונפק מן קדמוהי ואתה אומר ובו תדבקון אלא מתחלת ברייתו של עולם לא נתעסק הקב"ה אלא במטע תחלה הה"ד (בראשית ב) ויטע ה' אלהים גן בעדן, אף אתם כשנכנסין לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחלה הה"ד כי תבאו אל הארץ.

Midrash Rabbah - Leviticus XXV: 3

R. Huna remarked: When Bar Kappara heard this he said: My sister's son, R. Judah, has expounded well; it is accordingly written, AND WHEN YE SHALL COME INTO THE LAND, AND SHALL HAVE PLANTED ALL MANNER OF TREES FOR FOOD.

R. Judah b. Simon began his discourse with the text, After the Lord your God shall ye walk (Deut. XIII, 5). But can a man of flesh and blood walk after the Holy One, blessed be He, the One of whom it is written, Thy way was in the sea and Thy path in the great waters and Thy footsteps were not known (Ps. LXXVII, 20)? Yet you say, 'After the Lord your God shall ye walk '! And unto Him shall ye leave (Deut. Ioc. cit.). But can

flesh and blood go up into heaven to cleave to the Shechinah the One of whom it is written, For the Lord thy God is a devouring fire (ib. IV, 24), and of whom it is written, His throne was fiery flames (Dan. VII, 9), and of whom it is further written, A fiery stream issued and came forth from before Him (ib. 10)? Yet you say, And unto Him shall ye cleave '! But in truth the Holy One, blessed be He, from the very beginning of the creation of the world, was before all else occupied with plantation, as is proved by the text, And the Lord God planted a garden in the first instance¹ in Eden (Gen. II, 8), and so do you also, when you enter into the land, occupy yourselves first with nought else but plantation; hence it is written, "AND WHEN YE SHALL COME INTO THE LAND, THEN YE SHALL PLANT ALL MANNER OF TREES..."